

Grote behoefte bleek bij de deelnemers te bestaan aan een overzicht van de religieuze differentiatie.

3. LIMBURGSE SIMULTAANKERKEN

Het onderzoek, waar ik mij nu ongeveer een jaar met een tweetal vrienden mee bezig houd zal uitmonden in een aflevering van de *Maaslandse Monografieën* onder de titel:

DE GESCHIEDENIS VAN EEN UNIEK VERSCHIJNSEL IN DE NEDERLANDSE KERKGESCHIEDENIS: HET SIMULTANEUM IN DE LANDEN VAN OVERMAZE (1633-1858).

Het gaat dus om een verschijnsel dat ruim twee eeuwen bestaan heeft. De omstandigheid, dat het binnen de grenzen van het huidige koninkrijk slechts in Zuid-Limburg en bij onze burens in een klein gedeelte van de provincie Luik bestaan heeft is er wellicht debet aan, dat dit verschijnsel in de Nederlandse historiografie tot nu toe nauwelijks onderzocht is. Publikaties van enige betekenis zijn er dan ook niet aan gewijd. Symptomatisch daarvoor is, dat in de beide uitgaven van de *Katholieke Encyclopedie* het steekwoord niet voorkomt.

Intensief archiefonderzoek bracht een omvangrijk en rijk geschakeerd materiaal aangaande de aard en de verschijningsvormen van dit simultaneum aan het licht. Intrigerend blijft de vraag naar de exacte datering van het begin en de achtergronden, die meespeelden, toen het in het leven werd geroepen. Weliswaar is er een resolutie bekend van de Staten-Generaal d.d. 15 april 1633, waarin voor de tijdens de Maasveldtocht van Frederik Hendrik veroverde gebieden, wordt verordend, dat op plaatsen, waar maar een kerk bestaat, deze door katholieken en protestanten samen gebruikt moet gaan worden, maar in de bronnen komt men voor de periode 1633-1685 vele jaartallen tegen als wijzend op het begin van het simultaneum in de betreffende plaatsen. In het algemeen kan men stellen, dat het instituut na een wat aarzelend begin zich eerst in de tachtiger jaren van de zeventiende eeuw op een aantal plaatsen in de Landen van Overmaze heeft ingeburgerd. Die plaatsen waren:

voor het Land van Valkenburg: Eijsden, Beek, Heerlen, Meerssen, Valkenburg; Geulle, Klimmen en Schimmert;

voor het land van 's Hertogenrade: Gulpen en Vijlen;

voor het land van Dalhem: Dalhem, Blegny, Hodimont en Olne. Daarbij komt nog een aantal plaatsen, waar ten gerieve van enkele protestanten de kerk slechts incidenteel, soms slechts